

Programa d'Educació CívicoTributària

El propòsit d'esta presentació és explicar a adolescents, amb edats compreses entre els 13 i 16 anys, el sentit i la finalitat dels impostos. La presentació té un objectiu didàctic i, tot i ser-ne correcte el contingut tècnic, no s'ha pretés que siga excessivament precisa. Per això, es parla d'impostos en general i no s'entra a distingir entre els distints tipus de tributs. Així mateix, quan es tracten les pensions, s'indica genèricament que es financen per mitjà de les aportacions de treballadors i empresaris i per mitjà dels impostos. El professor adaptarà la presentació a les peculiaritats del grup concret i al temps previst per a fer-la.

L'individu

Els sers humans tenim moltes necessitats per a viure.

Podríem viure sense menjar, sense roba que ens abrigue, sense una casa on resguardar-nos, etc?

El menjar, el vestit i la vivenda han sigut i són des de sempre les necessitats més elementals de tota persona. Però la nostra vida no només gira entorn de la satisfacció de les necessitats més bàsiques i elementals. Els sers humans vivim en grup perquè, per a viure en millors condicions, és més sensat i eficient associar-se.

Viure en comunitat amb altres sers humans proporciona molts avantatges. Qui viu en grup, es beneficia del que aporten els altres, però ell també ha d'aportar la seua part a la resta del grup. Per això, ja en els grups humans més primitius, existia una certa especialització de funcions i de tasques (per exemple, els caçadors, els agricultors, els canterers, els curanderos, etc.), on uns posaven a disposició dels altres el que sabien fer millor i, a canvi, es beneficiaven dels béns i servicis que els altres posaven a disposició de tots.

Resulta que amb eixa associació es milloren molt les condicions de vida i, al millorar-se estes, apareixen nous desitjos i noves necessitats cada vegada més sofisticats. Per a satisfer-los, apareixen noves funcions i noves tasques. Amb el pas del temps, arriba un moment en què el mer intercanvi de béns i servicis dins del mateix grup ja no servix per a satisfer les necessitats dels humans, i així apareixen els diners i el comerç. També apareix la indústria i es desenvolupa el sistema de transports i comunicacions. A més, els contactes entre les diverses associacions i els diversos grups humans s'amplien. La vida es fa més rica, però també més complexa. Paral·lelament, les formes d'organització social també es fan més complexes.

El més corrent, des de fa molt de temps, és que una sola persona pertanga a diversos grups socials. Al mateix temps, les persones tenen més responsabilitats, tantes com a grups pertanyen. Amb independència de totes les associacions o grups a què cada un voluntàriament vullga adherir-se, el més habitual és que un pertanga a una família; que al mateix temps siga membre d'un municipi, que es troba en una província i en una comunitat autònoma, que siga ciutadà d'un estat i que siga també ciutadà de la Unió Europea.

Necessitats individuals

Vivenda

Roba

Alimentació

Des de fa molt de temps, els humans venem per diners el producte del nostre treball i amb eixos diners comprem el que necessitem. Així és com satisfem les nostres necessitats individuals més bàsiques.

Necessitats col·lectives

Normalment, una persona jove que no treballa és atesa en les seues necessitats individuals més bàsiques per la família. La família és una comunitat de persones de distintes generacions. Unes persones s'ocupen d'atendre les necessitats de les altres. Per això, hi ha una solidaritat entre les distintes generacions d'una mateixa família (iaios, pares, fills, néts, etc.) A més, en societats tan complexes com les nostres, la família sola no pot fer-ho tot. Necessita l'ajuda i el complement d'altres institucions. Existixen, a més, altres necessitats que són de tots.

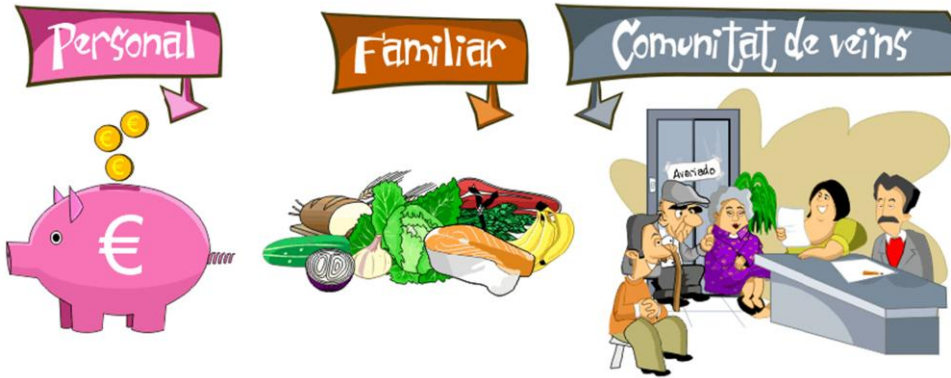
Són necessitats públiques, col·lectives, la satisfacció de les quals exigix l'esforç col·lectiu perquè cada persona o cada família per separat no tindria prou capacitat ni recursos per a finançar-les. Per exemple: tindre els carrers ben pavimentats; fer una xarxa d'aigua potable i de clavegueram; disposar d'energia elèctrica i de telèfons; tindre un bon servei de bombers; construir carreteres, vies de tren i aeroports per a anar d'un lloc a un altre; disposar d'una xarxa d'ambulatoris i hospitals amb metges i metgesses, infermers i infermeres, per a atendre'ns quan estem malalts; comptar amb una xarxa de centres educatius amb uns professors qualificats perquè tots puguem estudiar; saber que tenim un servei per a la defensa de les nostres cases i de les nostres propietats per si algú ens ataca, etc. Totes estes qüestions han de ser abordades entre tots. L'adequada satisfacció de les necessitats col·lectives, per mitjà d'uns béns i servicis públics bàsics, permet una vida civilitzada, digna i justa en les societats actuals.

Necessitats col·lectives

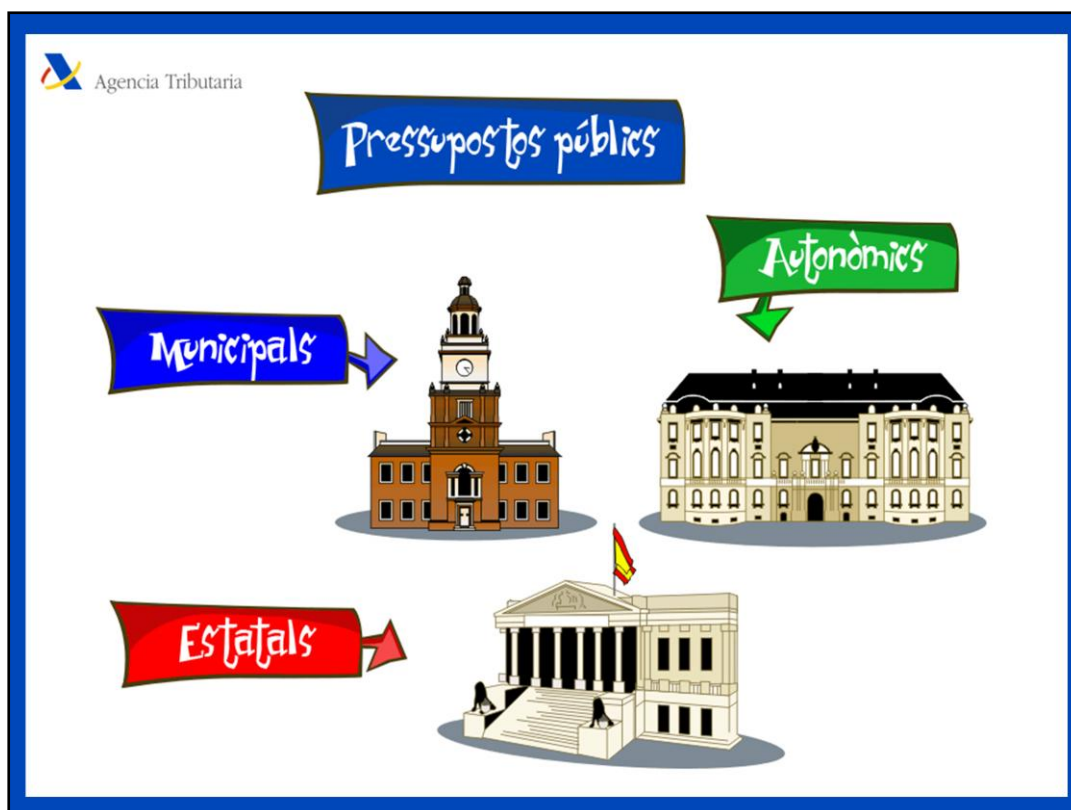

Per a satisfer estes necessitats col·lectives, hi ha les administracions públiques, com la Unió Europea, l'Estat, les comunitats autònomes, les diputacions provincials, els ajuntaments i altres, que s'encarreguen de planificar les despeses dels servicis públics que es presten i dels quals gaudixen els ciutadans. Però per a poder pagar estes despeses, les administracions públiques han d'obtindre uns ingressos o recursos, que procedixen dels ciutadans. Per a això, elaboren uns pressupostos. És a dir, que vistes les necessitats que hi ha i quant costa satisfer-les, comproven de quants diners disposem per a pagar-les.

Pressupostos individuals

Les administracions públiques preparen pressupostos igual que ho fem cada un de nosaltres per a saber quant podem gastar segons els diners que tenim i igual que fa la nostra família i es fa en la nostra comunitat de veïns.

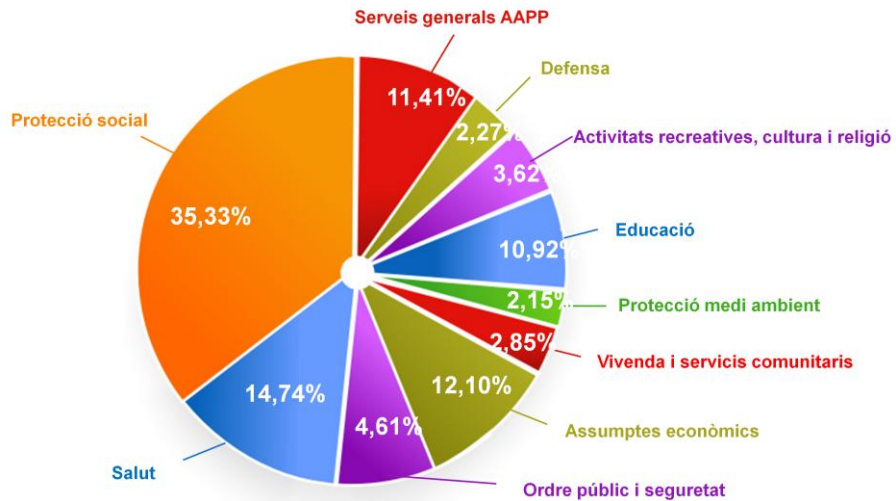

Els pressupostos que elaboren les administracions públiques són els pressupostos públics. Els pressupostos públics consten de dos tipus de partides, una de despeses públiques i una altra d'ingressos públics. La major part dels ingressos públics procedeix dels impostos que paguen els ciutadans, d'acord amb les lleis tributàries vigents.

A Espanya, els representants elegits pels ciutadans aproven cada any en el Parlament o Corts Generals uns comptes que es diuen Pressupostos Generals de l'Estat, que tenen rang de llei. Esta llei és molt important perquè autoritza el Govern a aconseguir o a recaptar determinats ingressos i a realitzar determinades despeses i, d'esta manera, poder satisfer les necessitats col·lectives durant tot l'any següent a la seua aprovació. Les altres administracions públiques també elaboren els seus pressupostos; és a dir, fan els seus comptes d'ingressos i de despeses i amb el que recapten es fixen unes metes o objectius per a satisfer determinades necessitats de les persones que viuen en l'àmbit de la seua competència.

Per això, l'ajuntament, la comunitat autònoma i l'estat recapten uns impostos i distribuïxen els diners que recapten en una sèrie de partides de despesa pública.

Despesa pública a Espanya

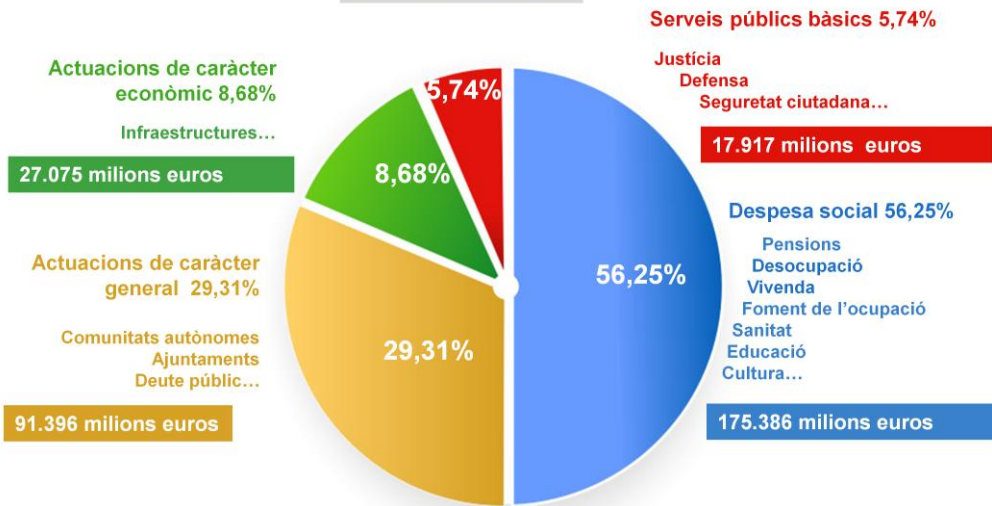
* Últimes dades consolidades publicades 2009

Font: Intervenció General de l'Administració de l'Estat (Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques)

Les partides de despesa pública més importants són: la sanitat (centres de salut, ambulatoris, hospitals), l'educació (col·legis, instituts, universitats), les pensions (per a les persones majors que ja no treballen), les obres públiques (carreteres, ports, aeroports, canalitzacions d'aigua i desguàs, xarxa elèctrica, telefònica), justícia i seguretat (jutges, policies).

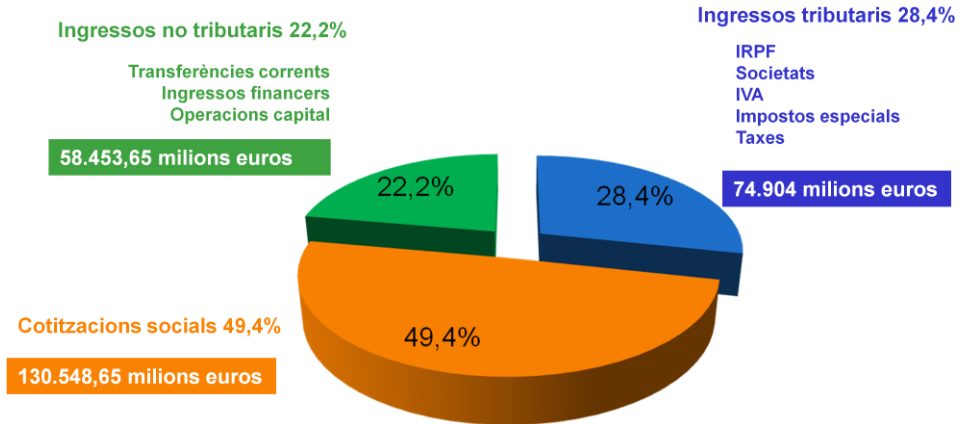
Despeses públiques de l'Estat. Any 2012

311.776 milions euros

Pressupostos generals de l'Estat 2012

Ingressos públics per a l'any 2012

Font: Informe Economico Financer 2012 (Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques)

Els impostos formen un sistema, que s'anomena sistema tributari, on per llei es determina quins impostos recapta cada administració i com es redistribueixen entre estes el total dels diners recaptats de tots els ciutadans, segons les necessitats que atén cada institució, segons determina la llei.

Com heu vist, fer un pressupost és una qüestió molt important. És necessari saber quines necessitats es tenen, quant costen i amb quants diners es disposa per a pagar-les.

Per exemple:

Segurament molts de vosaltres viviu en un pis que forma part d'un edifici. Eixe edifici té zones comunes, té teulades, canonades d'aigua i desguàs, ascensors, etc.

Sabeu que una casa no només és comprar-la, sinó que també s'ha de mantindre? Sabeu que els veïns han d'abonar una quota per a pagar les despeses comunes més necessàries (aigua, llum, ascensor, pintura del portal i de les escales...)? Creieu que tots els veïns han de pagar les goteres de la teulada i l'ascensor (encara que visquen en el primer), l'electricitat comuna, la pintura de les escales i el portal? Sabeu com es decidixen les despeses i les obres? Sabeu que hi ha veïns que no paguen els rebuts de la comunitat, és a dir, les despeses comunes, no perquè no tinguen diners sinó perquè no volen? També hi ha prestacions que no tenen cap retribució i que creen molèsties, lleven temps, etc., com per exemple, presidir la comunitat de veïns.

Creieu que algú pot negar-se a assumir esta responsabilitat?

Ensenyança pública

2011-2012

Més d'**1.174.906** alumnes d'ESO en centres públics i més de **608.950** en centres concertats.

Més de **496.407** professors de centres públics.

Un plaça escolar d'ESO costa anualment més de **6.508 euros**.

Font: Ministeri d'Educació, Política social i Esport

Ara passem a parlar dels col·legis i instituts:

Vos agradaria tindre un ordinador per a cada un en la classe? Vos heu plantejat quant costa això? Quant val un ordinador? Quants sou a classe? Doncs, multiplica.

D'on et creus que ixen eixos diners? Si es trenquen els pupitres, si cal pintar el col·legi, etc., imagina't com es pot tindre diners per a això.

I per a les altres classes? Multiplica el nombre d'alumnes per classe i pel que costa un ordinador. I per a tots els col·legis de la teua ciutat? Multiplica i veuràs. T'has parat a pensar en el que costa tot això?

Sanitat pública

2011

Quasi **226.424** metges i més de **268.309** diplomats en infermeria

Més de **338** hospitals públics amb més de **107.816** llits

Més del **88%** de la població utilitza exclusivament la sanitat pública

Font: Institut Nacional d'Estadística

Passem a una altra qüestió:

Algun de vosaltres ha estat malalt últimament? O bé, algú de la vostra família? Imagineu el que s'hauria d'haver pagat si, a Espanya, no hi haguera atenció sanitària gratuïta.

Sabeu que no es paga tot el preu de les medicines, sinó només un percentatge?

Algú s'ha fixat que en les pel·lícules, quan algú d'un altre país es posa malalt, la seua família ha de vendre la casa, etc. perquè allí no tenen esta cobertura sanitària?

Sabeu que vosaltres no tindreu malalties que sí que tenen persones d'altres països (còlera, pigota, poliomielitis...) perquè ací es vacuna a tots els xiquets i a totes les xiquetes?

Biblioteques públiques

2011

Més de **5.442** biblioteques públiques a Espanya

Més de **1.000** museus públics

Més de **53** milions de préstecs domiciliaris de llibres, revistes, CD, DVD, etc.

Font: Institut Nacional d'Estadística

Sabeu que en les biblioteques tots els ciutadans podem consultar i/o llegir llibres, revistes, navegar per Internet, llegir la premsa, agafar prestats CD, DVD..., és a dir, accedir a la cultura, a l'actualitat, a l'oci... sense haver de gastar diners?

Infraestructures

Quasi **25.633** km de carreteres de l'Estat.

Més de **590 milions** de viatgers i quasi **21 milions** de tones de mercaderies per ferrocarril.

Font: Ministeri de Foment

Sabeu quants quilòmetres de carretera de l'Estat hi ha a Espanya? Totes estes carreteres cal cuidar-les, mantindre-les i reparar-les. Perquè podria donar-se el cas que si no es fera això, podríeu tindre cotxe però que avançara a pas de burro pel mal estat de les carreteres.

Sabeu quantes persones i mercaderies viatgen a l'any amb ferrocarril a Espanya?

Vos imagineu anant en carromats perquè no pogueren circular els cotxes i els trens per falta d'algunes d'eixes infraestructures?

Sabeu que la modernització de les carreteres a Espanya ha sigut possible gràcies als diners que les administracions públiques han invertit en la seua construcció i a les ajudes que la Unió Europea ha oferit al nostre país?

Pensions públiques

2011

Aproximadament el **17%** de la població té més de 65 anys.

Més de **8,8 milions** pensionistes de la Seguretat Social, incloent-hi les pensions contributives i les no contributives.

Font: Institut Nacional d'Estadística

Una altra qüestió: segurament molts de vosaltres tindreu iaïos. Qui té iaïos? Treballa algun d'ells? Algun d'ells cobra una pensió?

Imagíneu per un moment que no tinguérem bombers, policies, guàrdies civils, jutges, etc. Com creieu que seria la vida? Creieu que són diners ben gastats els que paguem amb els impostos per a tindre eixa seguretat? Per tant, perquè es puguen costejar els distints béns i servicis públics que acabem de veure (educació, sanitat, pensions, carreteres, servici de bombers, policia, etc.), tots hauríem de pagar els impostos, perquè qui no ho fa, deixa d'ingressar un diners al fons públic comú, al fons de tots, i perjudica els altres.

És possible que algun de vosaltres es crega que, perquè és jove, no té res a veure amb el pressupost públic ni amb els impostos.

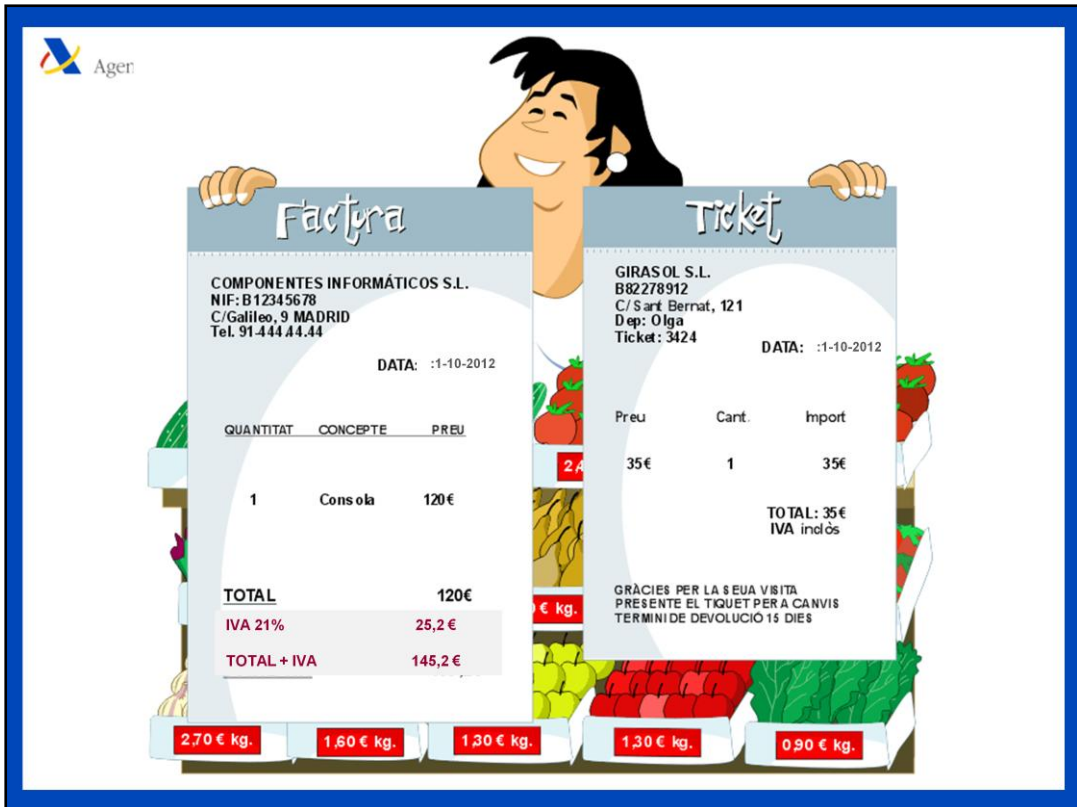
Doncs ja heu vist que sí que teniu molt a veure amb el pressupost públic, sobretot pel que correspon a les despeses públiques. Però no vos cregueu que amb això s'ha acabat tot. Perquè resulta que, encara que no vos ho parega, també vosaltres esteu pagant impostos. O siga, que vosaltres, encara que no estigueu treballant i guanyant un sou, també sou contribuents. I és que resulta que hi ha unes quantes classes d'impostos.

Impostos indirectes

Per exemple, algun de vosaltres sap que cada vegada que vos compreu un paquet de creïlles fregides, un pastisset, uns pantalons, unes sabatilles o un CD, cada vegada que aneu al cine, que pugueu en un tren o en un autobús o recarregueu una targeta de telèfon mòbil esteu pagant impostos? Com s'anomena esta classe d'impostos?

Són els impostos sobre el consum. El més conegut és l'IVA (Impost sobre el Valor Afegit), segurament vos sonarà. Este és un impost que es paga cada vegada que es compra alguna cosa (ja siga un bé o un servici)

El que passa és que un no se n'assabenta massa perquè normalment està inclòs dins del preu. Si vos fixeu, hi ha molts tiquets que desglossen l'import de l'IVA i, en altres, va inclòs en el preu (en el tiquet posa IVA inclòs). És perquè qui compra alguna cosa s'assabenta que el paga i que el que la ven ha ingressat en l'Agència Tributària l'IVA perquè el comprador no haja de fer-ho.

Els empresaris i professionals han de cobrar l'IVA als seus clients per després ingressar-lo en l'Agència Tributària. Però qui paga l'IVA són les persones que consumixen els béns o servicis adquirits als empresaris o professionals. Hi ha productes i servicis pels quals no cal pagar IVA (per exemple, els servicis sanitaris). Hi ha d'altres productes i servicis pels quals es paga menys IVA (per exemple, el pa, els llibres). L'IVA és un impost indirecte.

L'IVA, encara que no vos ho parega, s'aplicava des de molt antic i amb este impost se solien gravar totes les compres i vendes de béns que es realitzaven en les fires i mercats de les ciutats i pobles. Es denominava alcabala.

Des de sempre, l'IVA ha sigut un impost amb una gran potència recaptatòria. Per això, hui en dia les comunitats autònomes participen en un 35% en la recaptació d'este impost. A més de l'IVA, hi ha altres impostos, com els que graven determinats productes, com l'alcohol, el tabac, la cervesa, la gasolina, etc.

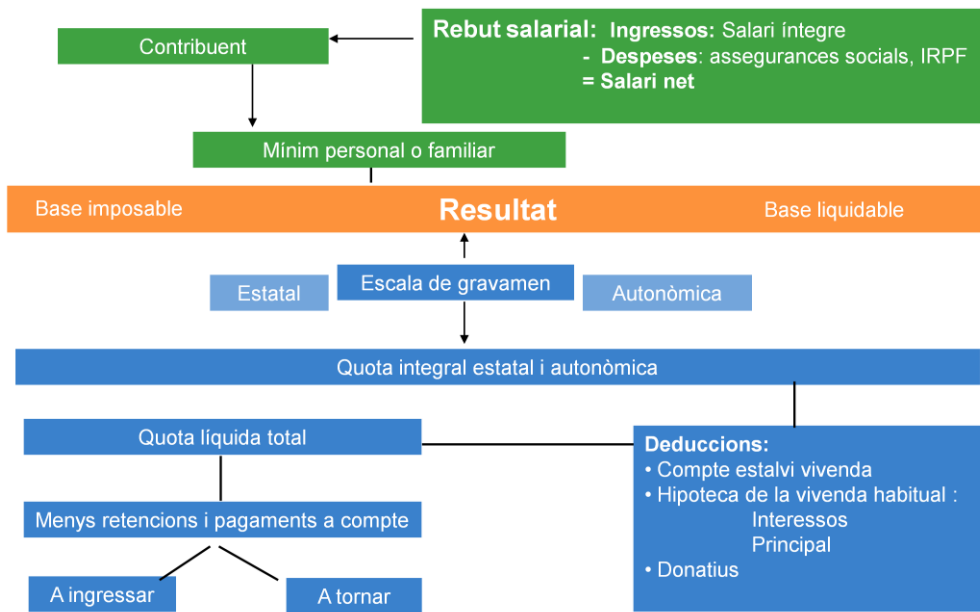

L'impost sobre la renda (IRPF) és un impost que paguen les persones segons els diners que guanyen. Així, el qui en guanya més, en paga més, i el qui en guanya menys, en paga menys, i fins i tot les persones que només tenen el just per a poder viure, no paguen res. Esta és la diferència més important amb l'IVA, de què abans hem parlat, perquè en l'IVA, tots paguem el mateix quan comprem alguna cosa.

En la declaració del IRPF, la qual es coneix com a declaració de la renda, s'ha d'incloure el sou que es guanya o els beneficis que s'obtenen si un és el seu propi cap (per exemple, un electricista, un llanterner, una advocada, etc.) També han d'incloure's els interessos dels comptes bancaris que s'obtenen, els lloguers que es cobren si es té algun pis arrendat, el guany que s'ha obtingut si s'ha venut una casa, etc.

En conclusió, s'hi han d'incloure tots els ingressos que s'han obtingut durant l'any anterior. Així, les declaracions de la renda que es presenten entre el 2 de maig i el 30 de juny es referixen al que s'ha guanyat durant l'any anterior.

Esquema de liquidació del IRPF

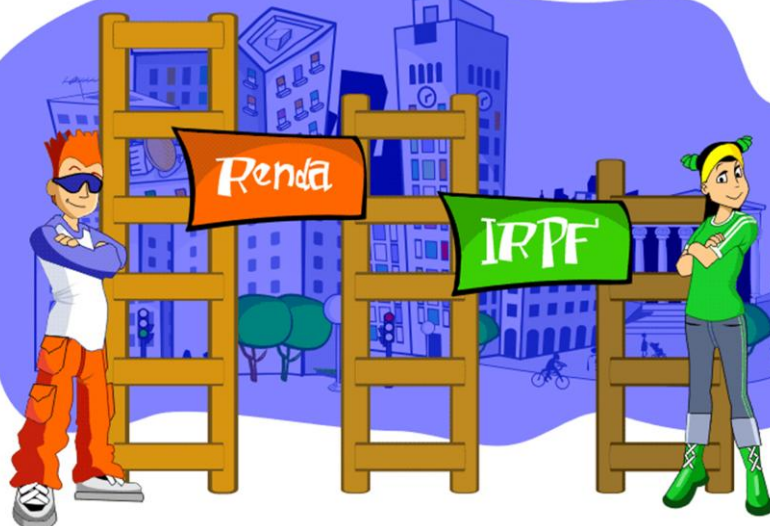

En la declaració de la renda, com déiem, s'inclou tot el que s'ha guanyat durant l'any i se'n resta una quantitat de diners que tots necessitem per a poder viure dignament com a persones i poder pagar les nostres necessitats bàsiques. A esta quantitat que es resta es diu mínim personal i familiar. Este mínim personal i familiar és una quantitat més elevada per a les persones que tenen fills perquè han d'alimentar-los, comprar-los roba, llibres i moltes altres coses més. No hem d'oblidar que les xiquetes i els xiquets són molt importants per al país i, per això, s'ajuda les persones que tenen fills fent que paguen menys impostos, perquè puguen dedicar més diners a cuidar d'ells.

A més, en la declaració de la renda es resten també altres "descomptes" (reduccions, deduccions) que tenen en compte altres despeses que han de fer les persones i que disminueixen la quantitat que s'ha de pagar per l'impost. Entre estos descomptes hi ha una quantitat per a les mares que tenen fills xicotets i que, a més, treballen fora de casa, per a ajudar-les a pagar una guarderia o a una altra persona que cuide dels seus fills mentres estan treballant. També hi ha un altre descompte per a les persones que han de comprar una casa, perquè tot el món necessita una casa per a viure i, com que són molt cares, es permet que la gent pague menys impost sobre la renda mentres està pagant sa casa.

Finalment, l'impost sobre la renda es paga tots els anys (com déiem, entre el 2 de maig i el 30 de juny), però no cal pagar-lo de colp, sinó que es va pagant a poc a poc, a terminis, posant cada mes una xicoteta part del sou que la gent guanya. Estos terminis es diuen retencions. Quan arriba el mes de juny es fan els comptes: se suma tot el que hem anat pagant mes a mes l'any anterior, es resten els descomptes que ens corresponen i, si encara ens falta alguna cosa per pagar, ho paguem, però si hem pagat de més, ens ho tornen.

Progressivitat

“En la declaración de la renta, como decimos, se incluye toda la renta obtenida durante el año.

Esa renta será neta, es decir, de cada rendimiento que la persona no sufra se restará previamente los gastos deducibles que establezca la normativa. De esa renta se restan también otras cantidades, denominadas “reducciones”.

Estas cantidades vienen donadas por ciertos gastos que tienen las personas y que el legislador considera que han de fomentar-se y proteger-se para atender a situaciones de dependencia y envejecimiento (aportaciones a planes de pensiones, a sistemas de previsión social constituidos a favor de discapacitados, pensiones compensatorias en caso de divorciados, cuotas por afiliación a sindicatos y partidos políticos, ...).

En el impuesto sobre la renta, cada persona paga lo que percibe, es decir, es un impuesto progresivo.

Para garantizar la progresividad se establece una escala con unos tramos y tipos que se aplicarán a la renta obtenida por el contribuyente.

Ya hemos visto que a esa renta se le restan las reducciones; también hay otras cantidades que se destinan a satisfacer las necesidades básicas personales y familiares del contribuyente, no se someten a tributación por este impuesto. Para la determinación de esta cantidad, “mínimo personal y familiar”, se tendrán en cuenta situaciones como la edad del contribuyente (si es mayor de 65 o 75 años), el número de hijos que conviven con él o situaciones de discapacidad.

El que és públic és de tots

Per això, qui no respecta els béns i servicis públics, qui els fa malbé o els utilitza malament està perjudicant-se a si mateix i als altres. Perquè això no és gratis. Està pagat amb diners de tots. I si es fa malbé, caldrà esperar a recaptar més diners per a reposar-ho. Mentrestant, tots es queden sense allò que un egoista i insolidari ha fet malbé.

Entre tots

També qui no paga els impostos que li corresponen perjudica els altres i a ell mateix. Perquè el que ell no ha posat, són diners que es resten d'allò que es necessita per a pagar els béns i servicis necessaris per a tots. Estes són conductes que cal castigar i corregir, perquè són il·legals, egoistes i insolidàries.

Qui que no paga els seus impostos és com qui s'apunta a un grup per fer un treball en equip i no fa la seua part. Naturalment, algú del grup ha de treballar doble perquè, al final, a tots els posen la mateixa nota.

Doncs, el mateix passa amb els impostos. Perquè altres persones no paguen el que una altra ha deixat de pagar, l'Agència Tributària ha de descobrir a qui no paga, fer que pague el que ha evadit i, per tant, fer que rectifiqui la seua conducta.

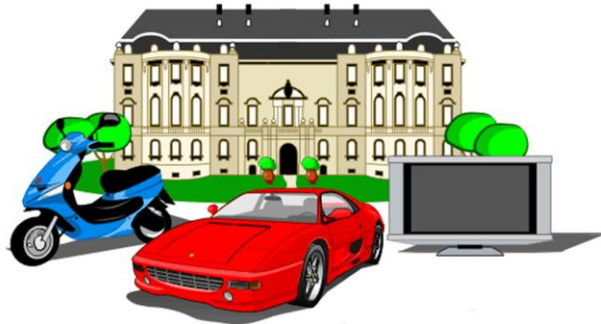
Qui no paga els impostos és com qui no fa la seua part d'un treball en equip. Algú del grup ha de treballar doble perquè, al final, a tots els posen la mateixa nota. Doncs, el mateix passa amb els impostos. Cal descobrir a qui no paga i fer que pague el que ha evadit i, fins i tot posar-li una multa, perquè no ho torne a repetir.

Contra el frau fiscal. Ens perjudica a tots

Defraudador

Sancions, embargaments

A la persona que no aporta el que li correspon al fons comú per a pagar els servicis públics es diu que comet frau fiscal. Si totes les persones pagàrem el que ens correspon, hi hauria molts diners per a viure tots millor.

A més, només qui paga pot protestar quan considere que els diners de tots s'haurien d'utilitzar més per a algunes despeses que per a d'altres.

Quan se sap que una persona no paga el que deu (el defraudador fiscal), se l'obliga a fer-ho i se la penalitza amb sancions i multes. Si no paga els impostos que deu i les multes, se li poden embargar els béns (sa casa, el cotxe, la moto, la tele, etc.) i els diners que s'obté de la venda dels seus béns s'empra per a cancel·lar els seus deutes d'impostos.

L'organisme responsable en l'Estat de recaptar els impostos és l'AGÈNCIA ESTATAL D'ADMINISTRACIÓ TRIBUTÀRIA (AEAT), més coneguda com l'Agència Tributària.

Cita prèvia per a la confecció de la *declaració de la renda*

Dos són les missions fonamentals que té encomanades:

- D'una banda, ajudar la persona contribuent a complir les seues obligacions tributàries.
- De l'altra, intentar evitar que la falta de solidaritat d'alguns supose una càrrega major per a la resta, és a dir, lluitar contra el frau fiscal.

L'Agència Estatal d'Administració Tributària en Internet

The screenshot shows the homepage of the Agencia Tributaria website. At the top, there is a navigation bar with links for 'Inicio', 'Administración Pública', 'Facilitar administración local', 'Facilitar no residentes', and 'Empresas y Enteros'. Below this, there are buttons for 'Ciudadanos', 'Empreses i professionals', and 'Colaboradors'. A search bar is located on the right side. The main content area features several sections: 'Així millorem tots' (How we improve everyone), 'Contacta amb nosaltres' (Contact us), 'Plans de regularització i luita contra el frau' (Regularization plans and fight against fraud), 'Renda i 2011 Patrimoni' (Income and 2011 Assets), and 'Societats 2011' (Companies 2011). There are also sections for 'L'interessa saber' (What interests you), 'Novetats en l'aplicació dels tributs' (News in the application of taxes), and 'Novetats' (News). The website is designed to provide comprehensive information and services related to taxes and administrative procedures.

En la pàgina web de l'Agència Tributària www.agenciatributaria.es es pot trobar molta informació i també es poden fer molts tràmits relacionats amb els impostos (es pot presentar la declaració de la renda, pagar els impostos, etc).

Programa d'Educació CivicoTributària

Esperem que ara tingueu més clar per a què servix pagar impostos i **RECORDA:**

“Tots tenim necessitats individuals, que satisfem cada un amb els nostres diners, però a més en tenim altres de col·lectives, que un a un no podríem pagar-les. Per a això, es realitzen aportacions a un fons comú. Estes aportacions es fan fonamentalment per mitjà del pagament d'impostos. Amb estos es cobrixen les despeses necessàries per a establir i mantindre els servicis públics que necessitem i volem tindre per a gaudir d'una millor qualitat de vida”.